

o toport da betra vijech dent dan parfu,
 mes soudan assuet war vijechet ur mal ~~mad~~,
 en deua gant enor vezjet memor e dac,
 e tregerecuis doue deusa greiz va i'halou,
 da veza mivet deomp hon deputer i' Breton.
 hircio reulet en i' drest, etoues ho mignouet,
 Deuruzit din, autrou, gant i' Breiz i' da zonet
 da offe di'ch va honnast, vel eur ziur guerant,
 Pini sant en e greiz, o sailla e oll goad.
 pa roar e zeo eurus neper merit beza,
 hac en deus purgourquet un deves ar c'haera.
 Va c'heredit, me ho gred, autrou, e ple aruzer,
 gant ar oll Bretonet ho leal servichus. (Lédan)

Pourmenaden Penelon,

archescop Cambre

An tenerra hac ar guell ~~an~~ oll dud.

Un Douder ar vrassa a jantan en c'halou,
 Pa dou bars em i'peret veruzine Penelon.

324a *Ar Prelat's humen-ge, ger' mad, ger' geurus,*
ger' ~~se~~ribt, ger' leuer ~~ha~~ ger' caractezes:
Choant a meus da respaign un act a vadelez
a rentas hac a nos boneur un-tiggez.
ma n'ellàn er rente vel meo Dleel urvad,
Diana vo guelès na oll bolontez vad.
Victim eus an ^{orien} ~~intez~~ hac us ar chalamni,
ha Dre un erit nobl e speret a expi,
Penelen en cambray a queuz nebeut al lez,
hac ocl's ober ar vad e receo madelez;
instruit, consoli arê an all de'chis,
Ar bobl, vit e zelave, a reue D'eu ilis.
comz arê, peb calon a rigore de' veruez;
P'eu Douce entêleg sant. bet Douguet an oll bouez,
E charge, vit dirguis, pe' destae ar nos,
generel a gester un nebeutic rejos.
Har ar meaz, en choajou, pe' fone andraouinnou,
E care caly aber e bourmenadennou.
Pebe' joa a gante eno nar ar yeot glas!
ma, ouy boly an en e sav e s'priet bras,

e vedib, e compus, eus a uery, e ene
 gement a seridon eor a lezas e chouda!
 Biscoarsoun orgouill nèn nèn hastas da scrifa
 e galon ger mad eo a deu den inspira.
 Follout beza util, e zeo e vrassa cheant,
 Dirgeuz ar virionez eo ~~peperant~~ ardent.
 Lurget an oll da zont da geront ar vertes,
 de eo brassa dezir an eorj generus.
 E sellou animet eus ur doeren celest,
 a sav eus e drejore ar vojeste ~~sublest~~;
 e vent zo huet, nobl; en e zour y eus vas,
 Seul, hep brader nac oon, den hent ya tranquil bras.
 Contemphi ra che oll, o soujal en doue,
 Bisita ra'r paysant, ar jec en e ene.
 Elouez an dud ger-se, alies ajeat,
 e jec vrassa arj vjictet gajje bepret.
 Selaou o oll gléman, a deu de soulaji,
 Pagat d'ar vugale, 'ere eus lez an ty.
 "Un devez, o poumen, pellic d'emeur angue,
 zeb' ayperser gerjent eus vilajen diste."

576
 En chos t'ic paover pleus a fix prest e sellou,
 au druez er chunche: me vaer en dae'ace.
 autret a ra ractal.... qerqent au druez paover ze
 a dar v'ull glachar dinac an den Doue.
 "Oh, Jesus! emezo: hor prelat! stoumups prest..."
 En a vel gant joa vras qement a interede.
 "O va bugale q'ar! Petra eo ho clachar?
 "Conlito din hoch anezen, hor moer moer en pouvear,
 "me rays va fossubl evit ho soulagi,
 "ha da lagat ar joa, da kin ebarstrotz.
 "Na abusin en tra deureus ho confiance."
 Neuzze vaet hardissoch, hac ar v'au e gemmanic:
 — "Pardouil, deunup, autrou, nas na ellit netra;
 "ar jez hor glachar oll, allar! en mouent-mâ,
 "E zee hor oll fortien: hor bioc'h ze collet;
 "N'hor boa nemet hummes, hac e zee dianget!
 "allar! margodic q'ar! na velimp gen anei!
 "autrou prelat, soujilt er cheuz hor devedar dei!
 "gant ar blei, marleze, e zee soungot brema,
 "ha cete ni hez lez hac hepremann amâ!...

— "Cavil, va bugale, n'en em desolite unci;
 "ho mateus, a gred d'in a ellen repare.

"Ma rafen d'èch en, las brema' us vivòt' alb,
 "ha u'elpe get cesse ho clèn has ho tamat'?"

— "Allas! autrou Escop, ha ni etfe biqua
 "ancounach'at Margot, avoa eer cher d'auc' l'eer!

"Hov' bugale na ni navinys James ingrat;

"hi v'oa hov' magyerey, he lè' avoa ger mat!

"Bez' hov' boe e fruct ja n'oa unnet oumer:

"custun v'oa diauzemp, sentus v'oa al loen ger,

"has iv'ey ene zis e v'orie respot d'emp

"ha d'iredet d'an drot d'hor chavite p'oe gulveup.

"E blec du v'oa ger flour! V'oe zet v'obail' g'eeun,

"a r'è e distingui etages, savite au dachen.

"Gant v'oe fobite Pipi e ch'ov'ie bande;

"ja yaille var e chein, hi v'oa f'ar neuge?

"Lamp' a r'è a bes' te, entent av'è farcal:

"al bien p'oeus a guerze evel un d'amedah

"Ch'ov'rin a remp neuge; brema' ni v'oa l' d'auwei;

"allas! autrou Escop, re oumy' h'ov'ie girie.

326

« Ora Doce! alla! n'esperieu q'asa emi:

« Sigen ur viach all netto e rampaci.»

Fenelon e selaoei ur c'hlemae a frangis,
gant ur galon dener, e gues tud a ilis.

Mes un nos a dosta.... Pa par gen occupet,

E bremau an amzer peurvuia pime bepret.

Promeli a ra d'out d'o g'uelit hep d'el,

ha gant un car laouen e g'innid d'ocite.

« Oh! autiou escap g'ez! eme ar verc'h vian;

« Ma corf'e's ouz Doue e genleu d'emp'bean;

E vevy sur diventi. — E arvil, bugalique,

« niem bo ~~sonch~~ divuzc'h ~~pede~~ na fedumace.»

Mont a ra en hent, hac e souc'h en due g'ez

Da repari e c'holl, d'o lagale en ar.

Bate a ra bepret adreus d'ris'projeyes,

ar rest an abardaez, ^{ha} war Harbord e arveis?

E soc'h g'uelit un d'ra un nebeat e reure...

Costil a ra g'outad d'emeus ur viach du!..

Erangil bras v'ea en e pevue en unan

an escapmad a g'ell v'ea ar gorden brant,

a uauar al loën q'èr, nini hep n'ém sprouta
 a lèi e cheuemet q'èr tranquille, ha tra?
 Penelon e charzin, a feat dezi e feun,
 gaut e zora delicat, hep leuget ar garden.
 Mes, petra da ober? pourma r'ei e heul,
 Distrei da dy margot, ne g'untit q'èr q'èr q'èr?
 "Mà! emezan, e chass diouc'h ta v'ze g'uelloc'h!
 "Ne becitoc'h a zallou ve scuittet d'ar rivoù."
 ar garden en e zorn, gant joa v'rae vale,
 hac ar rivoù en haill abas a bas meze?
 Deut, teed r'èr en ar bed, da v'letur prelat,
 Mes dreist oll, ch'ouï pou a zo car g'uel ar stal,
 Dire dit d'ar g'uelit g'ant pesurt madoz
 e teie d'aber bonneur domeur en tieg!
 D'acert ma z'eo ar ch'esez, ne ra c'as euz a ze!
 ar pey ra hoch ar g'uel, hac en d'alen act se?
 F'itit e v'oa meurbet p'ur èr en ty pleus,
 Gud an ty abade, na gl'èvet ne p' deurt troues.
 En ty se ar v'ez e v'oa oll en ch'ag'ien,
 En dre d'im tantic ten, en ch'oulouen roussin.

Penelon siout a see var an nor gantadec:

"Digerit, emezan, din ha da hargodic.

"Cetui ho pivoc'h diu a rentan unâ dech:

"En em rejuisit... Ar pivoc'h na vo ganec'h...

Oh! na pebes jua vras a zo en tieguer!

Pezeb centantamant zo etreuz an dud eger!

Ouz breid an archescop en em strincant neuze:

"Cheui n'en docheget un den, mes un arden an de,

"Guis messages Doue, pehini leun a vad

"Dor em bresant unâ dirac hou daoulagad.

"Evit hou anvec'h hoc'h eus tiejou un den;

"Rac se n'hou eus neb avar, a ze bezit ceter.

"O ar mad... "Beuzet oll ebar en o duellou,

hoc au tad, hac ar vav, hac ar rugeligou

a boqe oll de dreid gant guis anaoudeguez,

gement vout anaoudec Doueuz e vadeler.

— "Savit, va bugale: Dirac Doue heppen

"E tleer daoulina e guis guis gristenien.

"Me zo hoc'h archescop, mes ne doungat un ar,

"Arvelloc'h, na zed pevar, me zo un den mortel.

„Cavet e meus Marigod, hac vit. ho sousoü
 „l meus sönjal rächtel e digers decht d'ho ty.
 „Ah! perac na meus opt ellet dirced buan,
 „D'elloul gentoch dooret da semel eus a boan!
 „Meus fers... cete - hi dent; gement anez:
 „Lurus en em garvan d'he rente en ho ty...
 — „Penas! autroa escop, vch eus ellet gement
 „gement all eus a boan erit tud es viger!
 „Deurvezit, ni ho pé, receo hon trigare:
 „Ka baro varnoch - hu oll maddes Done!“
 — Neuze e lavarjant da Margudic diant'ho - te:
 „Penas, Margudic penas! te hon ches biöch de,
 „Lch eus ellet sönjal donet d'hou dilezet!
 „fant an ches hon boe die e voamp prest d'averoch
 „Mes oufin, rentet vnt; cede ni-kef angen...
 Neuze vce prottel flour e shif, e chem, e fern,
 Ubergod a vce saurib da eus seurt allazie,
 hac a vce gnye meurbod d'o soignou magnifig.
 — ...Ret er, emen escop, vna bugale guer!
 „Dirrei brema diant'ho - te, manem rentet er quas:
 „le boan e vin em gent ma tarzan de;

332

" ruc de, gen a vezo; ardim, na bugale....
 " koun bras a meus na ve. tite na zy glacharet,
 " men em a peccerent na doun got antrest..

— " gement, a zo just, eme oli d'ud au ty;
 " ho emzeut d'augot d'hem rente eures ni.
 " cheni zo gement carrel!.. Hite d'o chousliprest;
 " mes n'effal got na drade, vite senien attest.
 " Depordit, ni kogred, antroce, emormouentie;
 " hac urebal e ve ho peccet d'ech' fortie..

" Neije n'ém legejont oll gant anbrassa hant
 gant brucheyer d'uber, de zouguen, em' chraant.
 mes gergent em a ze ar breud zo d'ém d'ignat,
 hac an unzejen a ze prim d'iccedet.
 Dix voarmitt' chraant ho van dro a zellou,
 ho d'én omi' brava em a fleur an' p'iejen.
 " g'raump em golo want vite e voarentissa,
 " ma vo gempen ha cl'is: ho jua zo ar brava..

Fenelon em em ^{zo placet} bellet, ho gergent mit' eccl'as
 a replet tost ho pelt ar' chri a jua a glee.
 an oll a voa fier da zouguen Fenelon.

Pebes jwa a zantent en foue, eur o chalon!
 gant p'gajou goulou d'uehin o devesa grêt
 flamboezennou pere ur va oll allumet.
 ar chortech vaa nambres, hae an oll a gawe,
 Gement e vevant leun-jwa e creiz an nozvez-se.
 Fenelon er gwis-se en triomp'h, vere d'uegret
 betec en e bales gant ar ch'is, p'g'anteta
 Enor ra vo utao ebare e peb e alon
 Da zouctar, da vertuz, da firmez Fenelon!
 B. Lédan. 1848

ar chleuziou-bruyet,⁽¹⁾
 hac an Coues d'antelerel.
 vour an ton galles:

Er sinist' a zoun bet ganet
 Hae Castel-Paol eo. v'ae man-bro;
 ar vro guella a duffet carvet,
 Hae caera Coues zo t'ee v'ardro.
 ube o chara, me o adriere;
 genties deiz. re d'oue, me lavare:

(1) Er ch'opi gentia ane boe laquet: ar chleuzialaouet, me
 g'anteta e ar v'ed an ar chleuziaou-bruyet, ch'ozet.